

MINISTERSTVO FINANCÍ

Č. j.: MF-6768/2017/36

ZPRÁVA

**o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitel
a penzijních společností v roce 2016**

B ř e z e n 2017

Obsah

Shrnutí	3
1 Kontrola a dozor na finančním trhu	4
1.1 Právní rámec	4
1.2 Informační systémy	5
2 Kontroly u stavebních spořitelen	6
2.1 Subjekty kontrol	6
2.2 Výsledky kontrol	6
2.2.1 Poskytování státní podpory v případech smluv uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy	7
2.2.2 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří uzavřeli smlouvu o úvěru ze stavebního spoření	8
2.2.3 Poskytování státní podpory v případě účastníků, jejichž smlouvy byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření	9
2.2.4 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu	10
2.2.5 Poskytování státní podpory v případech smluv o úvěru ze stavebního spoření, jimž předcházelo poskytnutí překlenovacího úvěru	11
2.2.6 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří jsou občany Evropské unie nebo cizinci mající na území České republiky trvalý pobyt	12
2.2.7 Shrnutí kontrol ve stavebních spořitelnách	13
3 Kontroly u penzijních společností	16
3.1 Subjekty kontrol	16
3.2 Výsledky kontrol	16
3.2.1 Dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku (kontroly zahájené v roce 2015 a dokončené v roce 2016)	16
3.2.2 Dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek (kontrola zahájená v roce 2015)	18
3.2.3 Vypořádání doplňkového penzijního spoření výplatou penze a výplatou jednorázového vyrovnání	19
3.2.4 Shrnutí kontrol v penzijních společnostech	20
4 Správní řízení	23
4.1 Správní řízení se stavebními spořitelny	23
4.2 Správní řízení s penzijními společnostmi	24
5 Závěr	25

Shrnutí

Česká republika v rámci své bytové a důchodové politiky vynaložila na podporu stavebního spoření a penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, v roce 2016 ze státního rozpočtu celkem 11,1 mld. Kč, a to 4,3 mld. Kč na podporu stavebního spoření a 6,8 mld. Kč na podporu penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření.

Za účelem prověřování, zda je státní podpora v této oblasti poskytována v souladu se zákonnými pravidly, vykonává Ministerstvo financí dozor nad dodržováním zákonných podmínek.

Během roku 2016 provedlo Ministerstvo financí v rámci výše uvedeného dozoru kontroly ve všech stavebních spořitelnách a penzijních společnostech působících na finančním trhu v České republice. Celkově bylo zkontrolováno 7.597 případů s úhrnnou částkou poskytnuté státní podpory a státního příspěvku ve výši 88,7 mil. Kč.

U stavebních spořitelén bylo zkontrolováno celkem 5.371 smluv o stavebním spoření a smluv o úvěru, na které byla poskytnuta státní podpora ve výši 73,6 mil. Kč. Kontroly byly zaměřeny na případy, kdy by mohlo dojít k neoprávněnému poskytnutí státní podpory, např. v situacích, kdy mají účastníci více smluv o stavebním spoření, nebo kdy je nutné při poskytování úvěrů dodržet jejich účelovost. Nedostatky byly zjištěny v 615 případech, tj. v 11 % z kontrolovaných případů. Kontrolami nebylo zjištěno takové pochybení stavebních spořitelén, které by vedlo k systematickému porušování jejich zákonných povinností.

U penzijních společnostech bylo zkontrolováno celkem 2.226 smluv o penzijním připojištění, resp. o doplňkovém penzijním spoření, na které byl poskytnut státní příspěvek ve výši 15,1 mil. Kč. Kontroly byly zaměřeny na dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku v případech, kdy státní příspěvek nebyl použit ve prospěch účastníků, a na výplaty dávek, které byly poskytnuty účastníkům z doplňkového penzijního spoření, tj. starobních penzí a jednorázových vyrovnání. Nedostatky byly zjištěny v 1.935 případech, tj. v 87 % z kontrolovaných případů. U části penzijních společností kontroly odhalily v některých případech nedostatečné nastavení jejich interních informačních systémů, a to zejména v souvislosti s dodržováním zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku.

1 Kontrola a dozor na finančním trhu

Zpráva o výsledcích kontrol provedených u stavebních spořitelen a penzijních společností v roce 2016 (dále jen „zpráva“) je předkládána ke zveřejnění podle ustanovení § 26 zákona č. 255/2012 Sb., o kontrole (kontrolní řád). Zpráva obsahuje pouze zobecněné a anonymizované informace s uvedením konkrétní oblasti kontrol a jejich výsledků.

Hodnocení výsledků kontrol uvedené ve zprávě vychází ze skutečností a poznatků z kontrol provedených v roce 2016 u stavebních spořitelen a penzijních společností, přičemž zahrnuje také kontroly zahájené v roce 2015, které byly ukončeny v roce 2016.

1.1 Právní rámec

V rámci působnosti Ministerstva financí (dále jen „ministerstvo“) stanovené zákonem č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, vykonává ministerstvo, konkrétně Odbor 36 – Státní kontrola a dozor na finančním trhu, podle § 15 zákona č. 96/1993 Sb., o stavebním spoření a státní podpoře stavebního spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o stavebním spoření“), dozor nad dodržováním podmínek pro poskytování státní podpory stavebního spoření stanovených tímto zákonem a podle § 156 zákona č. 427/2011 Sb., o doplňkovém penzijním spoření, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o doplňkovém penzijním spoření“), státní dozor nad dodržováním povinností penzijních společností v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku.

Provozovateli stavebního spoření jsou podle zákona o stavebním spoření stavební spořitelny. Stavební spořitelna je banka, která může vykonávat pouze činnosti, povolené v jí Českou národní bankou udělené bankovní licenci, kterými jsou stavební spoření, což je účelové spoření spočívající v přijímání vkladů od účastníků stavebního spoření, poskytování úvěrů účastníkům stavebního spoření a poskytování státní podpory těmto účastníkům, a další činnosti podle § 9 zákona o stavebním spoření.

Penzijní připojištění vykonávají s účinností od 01.01.2013 pomocí majetku v transformovaném fondu a doplňkové penzijní spoření prostřednictvím účastnických fondů penzijní společnosti, kterým bylo Českou národní bankou uděleno povolení k činnosti penzijní společnosti podle zákona o doplňkovém penzijním spoření. Penzijní společnosti shromažďují a umísťují příspěvky účastníků penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, příspěvky placené za účastníka jeho zaměstnavatelem a státní příspěvky a vyplácejí dávky z penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření.

Kontroly byly vykonány podle příslušných ustanovení kontrolního řádu. Kontrolou podle kontrolního řádu se rozumí formalizovaný proces zjišťování kontrolního orgánu, resp. kontrolujících, zda kontrolovaná osoba dodržuje právní povinnosti, které přísluší kontrolnímu orgánu kontrolovat. Kontrolovanou osobou se v tomto případě rozumí stavební spořitelna nebo penzijní společnost, kontrolním orgánem se rozumí ministerstvo a kontrolujícími pracovníci příslušného odboru ministerstva.

Kontroly jsou prováděny převážně z vlastního podnětu kontrolního orgánu, tj. ministerstva, v návaznosti na plán kontrol. Plán kontrol, včetně jejich zaměření, sestavuje ministerstvo na základě vyhodnocení kontrol provedených v předchozím období, případně na základě vnějších podnětů (např. od jiného organizačního útvaru ministerstva, účastníků stavebního spoření, penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, nebo České národní banky jako orgánu dohledu). Do plánu kontrol jsou zahrnuty všechny stavební spořitelny a penzijní společnosti. Plán se sestavuje na období jednoho kalendářního roku.

V případě potřeby je možné provést kontrolu mimo plán kontrol, zejména na základě zjištění zásadních informací z další činnosti odboru nebo zásadního vnějšího podnětu.

Zákon o doplňkovém penzijním spoření rovněž připouští výkon státního dozoru nad penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle kontrolního řádu, tedy vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od penzijní společnosti a jejich kontrolu. Zpráva, z důvodu její ucelenosti, obsahuje také závěry z takto vykonaného státního dozoru.

1.2 Informační systémy

Ministerstvo spravuje a provozuje pro účely dozoru nad dodržováním podmínek pro poskytování státní podpory stavebního spoření a pro zpracování žádostí o poskytnutí státní podpory a jejího vracení informační systém stavebního spoření. Pro účely výkonu státního dozoru v souvislosti s poskytováním a vracením státního příspěvku doplňkového penzijního spoření, resp. penzijního připojištění, a pro zpracování žádostí o poskytnutí státního příspěvku a zprávy o jeho vracení spravuje a provozuje informační systém doplňkového penzijního spoření.

V informačním systému stavebního spoření se evidují zejména základní identifikační údaje o účastnících stavebního spoření, údaje o uzavřených smlouvách o stavebním spoření, délce trvání doby spoření, o nárocích na státní podporu ve vztahu k právním předpisům platným v době uzavření smlouvy a výši přiznané státní podpory. Obdobně se v informačním systému doplňkového penzijního spoření evidují zejména základní identifikační údaje o účastnících penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření, údaje o uzavřených smlouvách o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, délce pojištění, resp. spořicí doby, o nárocích na dávky, výši příspěvku účastníka a přiznaného státního příspěvku.

Ministerstvo je ze zákona oprávněno provádět kontrolu shody údajů vedených v obou informačních systémech s údaji evidovanými v základním registru obyvatel, v informačním systému evidence obyvatel a v informačním systému cizinců; u penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření navíc v registru pojištěnců vedeném Ústředím Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR a v evidenci České správy sociálního zabezpečení.

2 Kontroly u stavebních spořitelén

2.1 Subjekty kontrol

V roce 2016 působilo na finančním trhu v České republice celkem 5 stavebních spořitelén oprávněných k nabízení a poskytování finančních služeb v oblasti stavebního spoření, které podléhaly kontrole dodržování podmínek pro poskytování státní podpory:

Českomoravská stavební spořitelna, a. s., IČ 49241397,
Modrá pyramida stavební spořitelna, a.s., IČ 60192852,
Raiffeisen stavební spořitelna a. s., IČ 49241257,
Stavební spořitelna České spořitelny, a. s., IČ 60197609,
Wüstenrot – stavební spořitelna a. s., IČ 47115289.

Ministerstvo v roce 2016 stavebním spořitelnám poukázalo ze státního rozpočtu zálohy státní podpory v celkové výši 4,280 mld. Kč.

2.2 Výsledky kontrol

Provedené kontroly byly zaměřeny na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory stanovených zákonem o stavebním spoření, a to v případech:

- smluv o stavebním spoření (dále v textu této části zprávy jen „smlouva“) uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy;
- účastníků stavebního spoření (dále v textu této části zprávy jen „účastník“), kteří uzavřeli smlouvu o úvěru ze stavebního spoření;
- účastníků, jejichž smlouvy byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v případě jejich úmrtí;
- účastníků, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu;
- smluv o úvěru ze stavebního spoření, jimž předcházelo poskytnutí úvěru podle § 5 odst. 5 zákona o stavebním spoření (dále jen „překlenovací úvěr“);
- účastníků, kteří jsou občany Evropské unie nebo cizinci mající na území České republiky trvalý pobyt.

Výběr a počet konkrétních smluv určených ke kontrole podle shora uvedeného zaměření byl proveden na základě předem stanovených kritérií podle příslušného tématu zaměření kontroly, resp. na základě vnějšího podnětu.

Při výkonu kontroly ministerstvo také prověřovalo, jestli stavební spořitelny plní své povinnosti, které jim ukládá § 13 zákona o stavebním spoření, tj. zda kontrolují, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

2.2.1 Poskytování státní podpory v případech smluv uzavřených a evidovaných na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 kontrolního řádu, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Tento postup významně zefektivňuje kontrolní proces a snižuje zátěž kontrolovaných osob.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory účastníkům podle § 10 zákona o stavebním spoření, a to v souvislosti se smlouvami uzavřenými a evidovanými na totožné rodné číslo – tzv. duplicitní smlouvy.

V souladu s § 11 odst. 2 zákona o stavebním spoření nárok na vyplacení zálohy státní podpory uplatňuje souhrnně za všechny účastníky stavební spořitelna písemnou žádostí u ministerstva, a to vždy po uplynutí kalendářního roku. Podle § 10 zákona o stavebním spoření státem poskytovaná záloha státní podpory činí 10 % z uspořené částky v příslušném kalendářním roce, nejvíce však 2.000 Kč. Účastníkovi, který má uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, přísluší státní podpora na ty smlouvy, u kterých o její přiznání požádal. Přitom se postupně poukazují zálohy státní podpory přednostně z uspořených částek u dříve uzavřených smluv, přičemž celkový součet záloh státní podpory ke všem smlouvám účastníka v příslušném kalendářním roce nesmí přesáhnout výše uvedený limit 2.000 Kč.

V případech, kdy je státní podpora poskytnuta na dvě nebo více smluv s totožným rodným číslem za příslušný rok, je na místě při kontrole posoudit, zda stavební spořitelna u jednotlivých případů postupovala v souladu s pravidly pro poskytování státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření a s doloženými dokumenty. V případě, že stavební spořitelna nemohla pro nedostatek podkladů sama rozhodnout o vrácení státní podpory, rozhoduje o vrácení ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 310 duplicitních smluv, tj. veškeré smlouvy, u nichž byla duplicita zjištěna po zpracování žádostí stavebních spořitelen o státní podporu za rok 2014, s celkovou výší poskytnuté státní podpory 1,2 mil. Kč.

Při kontrole bylo na základě ověření identifikačních údajů účastníků, které byly doloženy příslušnými doklady, u každé smlouvy vyhodnoceno, zda státní podpora byla poskytnuta v souladu s pravidly pro poskytování státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření. Pokud bylo zjištěno, že státní podpora byla poskytnuta totožné osobě u dvou i více stavebních spořitelen a stavební spořitelna sama nemohla rozhodnout o vrácení státní podpory, ministerstvo určilo, na kterou smlouvu bude státní podpora vrácena.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve všech 310 případech stavební spořitelny neporušily povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi,

- v 301 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 1.213.027 Kč,
- v 9 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 12.189 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda účastníkům poskytnutá státní podpora za rok 2014 přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Dotčené stavební spořitelny státní podporu, která účastníkovi nepříslušela, vrátili na základě tohoto vyhodnocení ministerstvu. Nedostatky v činnosti stavebních spořitelny nebyly po vyhodnocení zjištěny, takže ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné z nich.

2.2.2 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří uzavřeli smlouvu o úvěru ze stavebního spoření

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle kontrolního řádu, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům podle § 12 zákona o stavebním spoření, a to v souvislosti s ukončením doby spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření, resp. poskytnutím úvěru ze stavebního spoření.

Podle zákona o stavebním spoření má účastník právo na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření na financování bytových potřeb po splnění podmínek tohoto zákona a podmínek stanovených stavební spořitelnou ve všeobecných obchodních podmínkách. Účastník má podle zákona o stavebním spoření také v souvislosti s poskytnutím úvěru ze stavebního spoření nárok na výplatu státní podpory před uplynutím tzv. vázací doby v délce 6 let, avšak jen pokud použije uspořeno částku, úvěrové prostředky a státní podporu na bytové potřeby.

V průběhu roku 2016 byla dokončena¹ kontrola u 2 stavebních spořitelny zahájená v listopadu 2015 u 120 smluv, u nichž byla doba spoření ukončena poskytnutím úvěru ze stavebního spoření v roce 2014.

Na tyto smlouvy byla poskytnuta státní podpora za celou dobu spoření v celkové výši 1,8 mil. Kč, objem poskytnutých úvěrů ze stavebního spoření činil 81 mil. Kč.

Kontrolovány byly úvěrové smlouvy a dokumenty doložené účastníky k poskytnutému úvěru (např. stavební povolení, kupní smlouvy, výpisy z katastru nemovitostí, smlouvy o převodu

---

¹ Kontroly zaměřené na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům podle § 12 zákona o stavebním spoření v souvislosti s ukončením doby spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření, resp. poskytnutím úvěru ze stavebního spoření, byly zahájeny u všech pěti stavebních spořitelny, a to již v roce 2015 u celkem 300 smluv. Výsledky kontrol u tří stavebních spořitelny, které byly provedeny a ukončeny v roce 2015, byly zahrnuty do zprávy za rok 2015.

členských práv a povinností, kolaudační rozhodnutí, daňové doklady, žádosti o čerpání úvěru, oznámení o výši čerpaného úvěru apod.), které jsou nezbytné k doložení účelovosti, a dále doklady potvrzující výši poskytnutého úvěru a jeho čerpání.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve 119 případech stavební spořitelny neporušily povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi,
- ve 119 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavebními spořitelny v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 1.751.392 Kč,
- v 1 případě byla státní podpora, připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavební spořitelnou v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to výši 2.008 Kč. V daném případě zároveň stavební spořitelna porušila povinnost kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

Príslušná stavební spořitelna státní podporu ve výši 2.008 Kč, která účastníkovi nepříslušela, v roce 2016 vrátila.

V návaznosti na uvedené vyhodnocení ministerstvo dále posoudí možnost zahájení správního řízení s dotčenou stavební spořitelnou ve věci porušení povinnosti kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi.

2.2.3 Poskytování státní podpory v případě účastníků, jejichž smlouvy byly předmětem přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření

V tomto případě byla provedena tzv. kontrola od stolu, kdy ministerstvo ke kontrole dodržování podmínek pro poskytování státní podpory využilo údaje, které jsou o účastnících vedeny v informačním systému stavebního spoření provozovaném ministerstvem, bez zahájení kontroly podle kontrolního řádu. Po vyhodnocení shromážděných podkladů slouží výsledky kontroly jako podklady pro zahájení správního řízení se stavebními spořitelny.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům v souvislosti s § 8 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném do 31.12.2013, tj. zda v důsledku úmrtí účastníka nemohlo dojít k poskytnutí státní podpory účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření.

Podle § 8 zákona o stavebním spoření, ve znění účinném do 31.12.2013, v případě úmrtí účastníka přecházejí práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření na pozůstalého manžela. Není-li pozůstalý manžel, jsou práva a povinnosti vyplývající ze stavebního spoření předmětem dědění, jen dohodnou-li se dědicové v dohodě o vypořádání dědictví, že práva a povinnosti ze stavebního spoření převezme jeden z nich. Od 01.01.2014 platí nová právní úprava, kdy závazek ze smlouvy zaniká úmrtím účastníka a součástí pozůstalosti je

pohledávka na výplatu uspořené částky a záloh státní podpory evidovaných na účtu účastníka včetně záloh státní podpory za kalendářní rok, ve kterém účastník zemřel, podle uspořené částky ke dni úmrtí účastníka v tomto kalendářním roce.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 4.808 smluv u všech stavebních spořitelen, u nichž byla ministerstvu v roce 2014 a v roce 2015 podána stavebními spořitelny informace o úmrtí účastníka a přechodu práv a povinností na jiného účastníka. Na kontrolované smlouvy byla poskytnuta státní podpora za celou dobu spoření ve výši 69,8 mil. Kč.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 600 případech z celkového počtu 4.808 mohlo dojít k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření, a to ve výši 971.482 Kč.

V návaznosti na uvedené vyhodnocení byla počátkem roku 2017 zahájena správní řízení se všemi stavebními spořitelny, kdy teprve po vyhodnocení předložených podkladů ministerstvo na základě pravomocných rozhodnutí uloží stavebním spořitelnám povinnost vrátit část, případně celkovou částku státní podpory, v případě porušení podmínek stanovených zákonem o stavebním spoření. Zároveň bude ministerstvo v těchto správních řízeních zjišťovat, zda se stavební spořitelny nedopustily svou činností některého ze správních deliktů podle zákona o stavebním spoření. Tato správní řízení nebyla dosud ukončena.

2.2.4 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří mají uzavřeno v jednom kalendářním roce více smluv, v situacích, kdy stavební spořitelna nemá dostatek informací k posouzení nároku účastníka na státní podporu

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle § 3 kontrolního řádu, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Kontrola byla provedena mimo plán kontrol na základě vnějšího podnětu, kterým byl v tomto případě dotaz stavební spořitelny.

Kontrola byla zaměřena na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory účastníkům podle § 10 zákona o stavebním spoření a v některých případech i v kombinaci s § 8 zákona o stavebním spoření, kdy došlo k přechodu práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření při úmrtí účastníka.

V případech, kdy je státní podpora poskytnuta na dvě nebo více smluv jednoho účastníka, tj. i v případech, kdy na účastníka přešla práva a povinnosti ze stavebního spoření v rámci smlouvy, která je pak pro účely vyhodnocení nároku na státní podporu posuzována jako vlastní smlouva účastníka, je na místě při kontrole posoudit, zda stavební spořitelna u jednotlivých případů postupovala v souladu s pravidly pro přiznání státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření a s doloženými dokumenty. V případě, že stavební spořitelna nemohla sama rozhodnout o vrácení státní podpory, rozhoduje o vrácení

ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 14 smluv, tj. všechny dotčené smlouvy v rámci dotazu stavební spořitelny, s celkovou výší poskytnuté státní podpory 215 tis. Kč.

Při kontrole bylo na základě shromážděných podkladů a údajů z informačního systému stavebního spoření provozovaného ministerstvem posuzováno, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory za rok 2015 přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Pokud bylo zjištěno, že státní podpora byla poskytnuta totožné osobě u dvou i více stavebních spořitelien a stavební spořitelna sama nemohla pro nedostatek podkladů rozhodnout o vracení státní podpory, ministerstvo určilo, na kterou smlouvu bude státní podpora vrácena.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve všech 14 případech stavební spořitelny neporušily povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi,
- v 9 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 207.258 Kč,
- v 5 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 7.358 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda účastníkům poskytnutá záloha státní podpory za rok 2015 přísluší, resp. zda jim přísluší v poskytnuté výši. Dotčené stavební spořitelny zálohy státní podpory, které účastníkům nepříslušely, vrátily na základě tohoto vyhodnocení ve všech případech ministerstvu. Nedostatky v činnosti stavebních spořitelien nebyly po vyhodnocení zjištěny, takže ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné z nich.

2.2.5 Poskytování státní podpory v případech smluv o úvěru ze stavebního spoření, jimž předcházelo poskytnutí překlenovacího úvěru

Při výkonu této kontroly započaté v roce 2015 bylo postupováno podle § 3 kontrolního řádu, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán využilo před zahájením kontroly z moci úřední možnost provést úkony, jejichž účelem je opatření podkladů pro posouzení, zda zahájit kontrolu. Kontrola byla provedena mimo plán kontrol na základě vnějšího podnětu, kterým bylo v tomto případě podání fyzické osoby.

Kontrola byla zaměřena zejména na dodržování podmínek pro výplatu státní podpory účastníkům stanovených v § 12 zákona o stavebním spoření, a to v souvislosti s ukončením doby spoření uzavřením smlouvy o úvěru ze stavebního spoření, resp. poskytnutím úvěru ze stavebního spoření. Zároveň bylo kontrolováno, zda byla dodržena účelovost poskytovaného úvěru ze stavebního spoření, resp. překlenovacího úvěru, stanovená zákonem o stavebním spoření, a sice jeho použití výhradně na financování bytových potřeb.

Podle zákona o stavebním spoření má účastník právo na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření na financování bytových potřeb po splnění podmínek tohoto zákona a podmínek stanovených stavební spořitelnou ve všeobecných obchodních podmínkách. Účastník má podle zákona o stavebním spoření také v souvislosti s poskytnutím úvěru ze stavebního spoření nárok na výplatu státní podpory před uplynutím tzv. vázací doby v délce 6 let, avšak jen pokud použije uspořenou částku, úvěrové prostředky a státní podporu na bytové potřeby. Stavební spořitelna však může poskytnout účastníkovi překlenovací úvěr do výše cílové částky, který slouží k úhradě nákladů na řešení bytových potřeb i v případě, kdy účastník nemá ještě nárok na poskytnutí úvěru ze stavebního spoření.

Ke kontrole bylo vybráno 30 smluv, u nichž byla smlouva o překlenovacím úvěru a úvěru ze stavebního spoření ke smlouvě o stavebním spoření, popř. smlouva o překlenovacím úvěru ke smlouvě o stavebním spoření, uzavřena v letech 2014 a 2015, přičemž poskytnuté úvěry byly použity na splacení úvěru, nebo zápůjčky použitých na financování bytových potřeb.

Na kontrolované smlouvy byla poskytnuta státní podpora za celou dobu spoření v celkové výši 5.842 Kč, objem poskytnutých úvěrů ze stavebního spoření, resp. překlenovacích úvěrů, činil cca 14 mil. Kč.

Kontrolovány byly úvěrové smlouvy a dokumenty doložené účastníky k poskytnutému úvěru (např. stavební povolení, kupní smlouvy, výpisy z katastru nemovitostí, smlouvy o převodu členských práv a povinností, kolaudační rozhodnutí, daňové doklady, žádosti o čerpání úvěru, oznámení o výši čerpaného úvěru apod.), které jsou nezbytné k doložení účelovosti, a dále doklady potvrzující výši poskytnutého úvěru a jeho čerpání.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- ve všech 30 případech stavební spořitelny neporušily povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro poskytování státní podpory,
- ve všech 30 případech byla státní podpora evidovaná na účtu účastníka, resp. připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, a to ve výši 5.842 Kč.

V rámci úkonů předcházejících kontrole byly stavební spořitelny seznámeny s vyhodnocením, zda byly dodrženy podmínky pro poskytování státní podpory, stanovené zákonem o stavebním spoření. Vzhledem k tomu, že k porušení podmínek pro poskytování státní podpory nedošlo, ministerstvo nepřistoupilo k zahájení kontroly z moci úřední u žádné ze stavebních spořitelen.

2.2.6 Poskytování státní podpory účastníkům, kteří jsou občany Evropské unie nebo cizinci mající na území České republiky trvalý pobyt

Při výkonu této kontroly je postupováno podle kontrolního řádu, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola je zaměřena na dodržování podmínek pro poskytování státní podpory účastníkům podle § 10 zákona o stavebním spoření u smluv, které byly uzavřeny účastníky, kteří jsou občany Evropské unie nebo cizinci mající na území České republiky trvalý pobyt.

Státní podpora přísluší účastníkovi, pokud jím je fyzická osoba, pouze při splnění podmínek stanovených zákonem o stavebním spoření. Podle § 4 odst. 2 písm. b) zákona o stavebním spoření může státní podporu získat občan Evropské unie, kterému byl vydán průkaz nebo potvrzení o pobytu na území České republiky a přiděleno rodné číslo příslušným orgánem České republiky, nebo podle písm. c) fyzická osoba (pro účely kontroly cizinec) s trvalým pobytem na území České republiky a rodným číslem přiděleným příslušným orgánem České republiky.

Nárok na státní podporu za příslušný kalendářní rok vzniká tehdy, pokud účastník splňoval výše uvedené podmínky, tj. mít přidělené rodné číslo a pobyt, resp. trvalý pobyt na území České republiky, po celý kalendářní rok. Přitom v kalendářním roce, v jehož průběhu byla smlouva uzavřena nebo ukončena, postačí, když účastník splňuje tyto podmínky po dobu existence smlouvy v dotčeném roce.

Ke kontrole bylo v průběhu 4. čtvrtletí roku 2016 doposud vybráno 89 smluv, na které byla poskytnuta státní podpora v celkové výši 589 tis. Kč. Kontrola bude dále pokračovat i v roce 2017, kdy budou vybrány ke kontrole další smlouvy.

Při kontrole je na základě ověření údajů o účastnících u každé smlouvy vyhodnoceno, zda státní podpora byla poskytnuta v souladu s pravidly pro poskytování státní podpory podle § 10 zákona o stavebním spoření. Důraz je přitom, vzhledem k tomu, že se kontrola týká občanů Evropské unie a cizinců ze zemí mimo Evropskou unii, zejména kladen na prokázání nepřetržitého plnění výše uvedených podmínek po celou dobu existence smlouvy, resp. za období, za něž byla státní podpora poskytnuta.

Tato kontrola nebyla k 31.12.2016 dosud ukončena.

2.2.7 Shrnutí kontrol ve stavebních spořitelnách

V roce 2016 provedlo ministerstvo kontroly u všech stavebních spořitelen. Bylo zkontrolováno celkem 5.371 smluv, na které byla vyplacena státní podpora v celkové výši 73.563.339 Kč.

Na základě kontrol provedených podle kontrolního řádu (body 2.2.1, 2.2.2, 2.2.4, 2.2.5 a 2.2.6) byla dosud stavebními spořitelny vrácena státní podpora v 15 případech v celkové výši 21.555 Kč. Ministerstvo očekává, že po ukončení správních řízení, zahájených v souvislosti s kontrolou od stolu (bod 2.2.3), dosáhne státní podpora vrácená v přímé souvislosti s kontrolami provedenými v roce 2016 celkové výše cca 970 tis. Kč (1,3 % z částky kontrolované státní podpory).

Nedostatky byly zjištěny v 615 případech (11 % z kontrolovaných případů). Z toho ve 14 případech byla státní podpora ve výši 19.547 Kč vyplacena stavebními spořitelny v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření na dvě nebo více smluv jednoho účastníka

u různých stavebních spořitelén, kdy na základě neúplných či rozporných údajů o účastníkovi stavební spořitelny nemohly samy rozhodnout o vrácení státní podpory a o vrácení rozhoduje ministerstvo na základě zjištěných a ověřených skutečností, vyplývajících z identifikačních údajů účastníků. V 1 případě byla státní podpora ve výši 2.008 Kč, připsaná na účet účastníka do konce doby spoření, vyplacena stavební spořitelnou v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření, když uspořená částka, peněžní prostředky z úvěru ze stavebního spoření a státní podpora nebyly použity v celé výši na bytové potřeby. V 600 případech byla zahájena správní řízení – viz dále.

2.2.7.1 Postihy za zjištěné nedostatky

Pokud ministerstvo při kontrole zjistí, že stavební spořitelna porušila povinnost kontrolovat podmínky pro přiznání státní podpory účastníkům a v důsledku toho dojde k neoprávněnému připsání státní podpory, je oprávněno podle § 16a ve spojení s § 16b zákona o stavebním spoření uložit stavební spořitelně pokutu do výše 20 mil. Kč. Při určení výměry pokuty se přihlédne k závažnosti protiprávního jednání, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž bylo spácháno.

V 1 případě (bod 2.2.2) bylo zjištěno, že stavební spořitelna porušila povinnost kontrolovat, zda účastníkovi trvá právo na státní podporu evidovanou na jeho účtu a zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi, čímž se dopustila správního deliktu. Zahájení případného správního řízení ve věci uložení pokuty bude předmětem dalšího postupu ministerstva.

V 600 případech byla začátkem roku 2017 zahájena v souvislosti s výsledky kontroly od stolu (bod 2.2.3) správní řízení se všemi stavebními spořitelny ve věci zjištění, zda nedošlo k připsání státní podpory na účet účastníků, resp. k jejímu vyplacení účastníkům – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v rozporu s podmínkami stanovenými v § 10 zákona o stavebním spoření. Vzhledem k tomu, že tato správní řízení nebyla k datu sepsání této zprávy dosud ukončena, nejsou v tabulce uvedeny konkrétní údaje, které vyplynou až z pravomocných rozhodnutí.

Přehled výsledků kontrol je uveden v následující tabulce:

v Kč

Předmět kontroly	Duplicitní smlouvy	Úvěry ze stav. spoření	Přechod práv a povinností*	Nárok na státní podporu	Bytové potřeby	Občani EU a cizinci*	Celkem
Část zprávy	2.2.1	2.2.2	2.2.3	2.2.4	2.2.5	2.2.6	
Částka kontrolované státní podpory	1 225 216	1 753 400	69 775 533	214 616	5 842	588 732	73 563 339
Počet případů	310	120	4 808	14	30	89	5 371
Státní podpora vyplacená v souladu se zákonem	1 213 027	1 751 392	-	207 258	5 842	-	3 177 519
Počet případů	301	119	-	9	30	-	459
Státní podpora k vrácení	12 189	2 008	-	7 358	0	-	21 555
Počet případů	9	1	-	5	0	-	15
Vrácená státní podpora	12 189	2 008	-	7 358	0	-	21 555
Počet případů	9	1	-	5	0	-	15

*Správní řízení (bod 2.2.3) a kontrola (bod 2.2.6) nebyly dosud ukončeny.

3 Kontroly u penzijních společností

3.1 Subjekty kontrol

V roce 2016 působilo na finančním trhu v České republice celkem 8 penzijních společností oprávněných k nabízení a poskytování finančních služeb v oblasti doplňkového penzijního spoření a penzijního připojištění:

Allianz penzijní společnost, a.s., IČ 25612603,
AXA penzijní společnost a.s., IČ 61859818,
Conseq penzijní společnost, a.s., IČ 27916430,
Česká spořitelna – penzijní společnost, a.s., IČ 61672033,
ČSOB Penzijní společnost, a. s., člen skupiny ČSOB, IČ 61859265,
NN Penzijní společnost, a.s., IČ 63078074,
KB Penzijní společnost, a.s., IČ 61860018,
Penzijní společnost České pojišťovny, a.s., IČ 61858692.

Ministerstvo v roce 2016 penzijním společností poukázalo ze státního rozpočtu částky státního příspěvku ve prospěch účastníků penzijního připojištění a doplňkového penzijního spoření v celkové výši 6,807 mld. Kč.

3.2 Výsledky kontrol

Kontroly zahájené ve sledovaném období byly zaměřeny na dodržování povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření, resp. zákonem o penzijním připojištění, v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, a to v případech:

- dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku;
- dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek;
- vypořádání doplňkového penzijního spoření výplatou penze a výplatou jednorázového vyrovnání.

Výběr kontrolovaných případů vycházel z podkladů, které má ministerstvo k dispozici z informačního systému doplňkového penzijního spoření. Výběr byl zaměřen na případy, ve kterých informační systém na základě údajů předaných penzijními společnostmi ministerstvu indikoval možné pochybení penzijní společnosti zejména při vrácení státního příspěvku, nebo problémy s poskytováním státního příspěvku např. v souvislosti s nárokem na výplatu dávky, jejíž součástí je státní příspěvek.

3.2.1 Dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku (kontroly zahájené v roce 2015 a dokončené v roce 2016)

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle kontrolního řádu, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku podle zákona o penzijním připojištění, resp. podle zákona o doplňkovém penzijním spoření.

Ve všech zkontrolovaných případech bylo zároveň prověřováno, zda penzijní společnosti nebyl státní příspěvek poukázán neoprávněně.

Penzijní společnost je povinna vrátit ministerstvu částky státního příspěvku v případech a lhůtách podle § 18 zákona o doplňkovém penzijním spoření, nebo podle § 30 zákona o penzijním připojištění, pokud nebyl poukázán státní příspěvek použit ve prospěch účastníků penzijního připojištění, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá z uvedených zákonů, nebo pokud zjistila, že jí byly částky státního příspěvku poukázány neoprávněně. Jestliže je penzijní společnost v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek, je povinna platit penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení, a to nejvýše do částky rovné částce státního příspěvku, ze které je počítáno.

Celkem bylo ke kontrole v roce 2015 vybráno 1.336 smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření, u kterých ministerstvo na základě údajů ze žádostí penzijních společností o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vracení státního příspěvku podaných v průběhu roku 2014 prověřovalo, zda penzijní společnosti vrátily státní příspěvky v zákonné lhůtě.

Z kontrol, které byly v roce 2015 zahájeny u všech penzijních společností, byly do konce roku 2015 ukončeny kontroly u 6 penzijních společností. Zbýlé dvě kontroly, které byly ukončeny v roce 2016 a u kterých bylo ke kontrole vybráno 1.199 smluv o penzijním připojištění s celkovým objemem poskytnutých státních příspěvků 9,9 mil. Kč, jsou vyhodnoceny dále.

Vzhledem k tomu, že část smluv byla pro účely vyhodnocování „rozdělena“ na základě hodnotících kritérií do více případů (např., když část státního příspěvku byla vrácena ve lhůtě a část po lhůtě), je počet jednotlivých případů v případě této kontroly vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů z kontrol ukončených v roce 2016 bylo zjištěno, že:

- v 97 případech byl státní příspěvek vrácen penzijními společnostmi v zákonné lhůtě, a to ve výši 504.148 Kč,
- v 1.175 případech byl státní příspěvek vrácen penzijními společnostmi po marném uplynutí zákonné lhůty, a to ve výši 9.389.883 Kč,
- v 75 případech nebyly splněny podmínky nároku na státní příspěvek a penzijním společenstvem byl státní příspěvek ve výši 314.759 Kč poukázán neoprávněně.

Ve všech případech, kdy penzijním společnostem vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen před zahájením kontroly ministerstvu.

Na základě závěrů kontrol bude penzijním společnostem, které byly v prodlení s plněním povinnosti vrátit státní příspěvek v příslušné zákonné lhůtě, stanoveno ministerstvem penále ve výši 1 ‰ z částky státního příspěvku za každý den prodlení.

3.2.2 Dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek (kontrola zahájená v roce 2015)

Při výkonu státního dozoru bylo postupováno podle § 156 zákona o doplňkovém penzijním spoření, kdy tento zákon připouští výkon státního dozoru nad penzijními společnostmi bez zahájení kontroly podle kontrolního řádu a umožňuje vyžádání podkladů a informací nezbytných pro objasnění skutečností souvisejících s tímto dozorem od penzijní společnosti a jejich kontrolu.

Státní dozor byl zaměřen na dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek v případech, kdy podle údajů evidovaných v informačním systému doplňkového penzijního spoření nebyly státní příspěvky použity ve prospěch účastníků penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá ze zákona o penzijním připojištění, resp. ze zákona o doplňkovém penzijním spoření, a měly být vráceny penzijní společností ministerstvu.

Penzijní společnost je povinna vrátit ministerstvu částky státního příspěvku v případech a lhůtách podle § 18 zákona o doplňkovém penzijním spoření, nebo podle § 30 zákona o penzijním připojištění, pokud nebyl poukázán státní příspěvek použit ve prospěch účastníků penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, popř. dalších osob, jejichž nárok vyplývá z uvedených zákonů, nebo pokud zjistila, že jí byly částky státního příspěvku poukázány neoprávněně.

Ke státnímu dozoru bylo vybráno celkem 900 smluv o penzijním připojištění a doplňkovém penzijním spoření u všech penzijních společností, u kterých ministerstvo na základě údajů penzijních společností ze žádostí o poskytnutí státního příspěvku a zpráv o vracení státního příspěvku podaných k 30.11.2015 prověřilo, zda penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvky. Celkový objem poskytnutých státních příspěvků v kontrolovaných případech činil 3,5 mil. Kč.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů bylo zjištěno, že:

- v 667 případech penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek; státní příspěvek byl penzijními společnostmi vrácen po marném uplynutí zákonné lhůty, a to v celkové výši 1.626.775 Kč,
- ve 185 případech penzijním společností nevznikla povinnost vrátit státní příspěvek, který byl převeden v celkové výši 1.429.345 Kč jako součást prostředků účastníka do jiné penzijní společnosti,
- v 14 případech penzijním společností nevznikla povinnost vrátit státní příspěvek, který byl vyplacen v celkové výši 92.567 Kč jako součást dávky penzijního připojištění – v daných případech penze,
- v 34 případech byl ministerstvem penzijním společností doporučen další postup s cílem sjednotit údaje uvedené v informačním systému doplňkového penzijního spoření s doloženým právním stavem; takto dotčený státní příspěvek je v celkové výši 328.162 Kč.

Ve všech případech, kdy penzijním společnostem vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek vrácen v průběhu kontroly ministerstvu.

Na základě závěrů vykonaného státního dozoru budou s penzijními společnostmi, u kterých bylo zjištěno porušení jejich povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, zahájeny kontroly podle kontrolního řádu.

3.2.3 Vypořádání doplňkového penzijního spoření výplatou penze a výplatou jednorázového vyrovnání

Při výkonu této kontroly bylo postupováno podle kontrolního řádu, kdy ministerstvo jako kontrolní orgán zahájilo kontrolu z moci úřední.

Kontrola byla zaměřena na dodržování povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření a zákonem o penzijním připojištění v souvislosti s výplatou dávky doplňkového penzijního spoření. Ve všech kontrolovaných případech bylo prověřováno, zda účastníkovi vznikl na příslušnou dávku nárok a zda penzijní společnosti při výplatě dávky postupovaly v souladu se zákonem o doplňkovém penzijním spoření.

Kontrolována byla výplata všech dávek, jejichž součástí je státní příspěvek, tj. výplata starobní penze na určenou dobu, včetně tzv. předdůchodů, invalidní penze na určenou dobu a výplata jednorázového vyrovnání místo těchto dávek.

Podle § 20 zákona o doplňkovém penzijním spoření jsou základními podmínkami pro vznik nároku na starobní penzi dosažení věku 60 let a trvání spořicí doby v délce nejméně 60 měsíců, nestanoví-li smlouva spořicí dobu delší (až 120 měsíců). U invalidní penze jsou podmínkami pro vznik nároku pobírání invalidního důchodu pro invaliditu 3. stupně a trvání spořicí doby nejméně 36 měsíců. Po splnění těchto podmínek si účastník může zvolit místo výplaty penze také výplatu jednorázového vyrovnání, nebo kombinaci výplaty penze a jednorázového vyrovnání.

Podle § 22 zákona o doplňkovém penzijním spoření je také možné, aby účastníci ve věku blízkém důchodovému věku čerpali penze ze systému doplňkového penzijního spoření až 5 let před dosažením důchodového věku formou tzv. předdůchodu a mohli tak překlenout období, které pro ně může být obtížné z hlediska uplatnitelnosti na trhu práce. Doba výplaty předdůchodu může trvat minimálně dva roky a maximálně pět let, přičemž musí být vyplácen minimálně dva roky. Výplata splátek musí být rozvržena tak, aby skončila nejdříve 3 roky před dosažením důchodového věku příjemce, a musí činit minimálně 30 % průměrné mzdy za kalendářní rok předcházející tomu, v němž započalo vyplácení předdůchodu.

Ke kontrole bylo vybráno celkem 386 případů, které se týkaly smluv o doplňkovém penzijním spoření a penzijním připojištění s celkovým objemem vyplaceného státního příspěvku ve výši 8,4 mil. Kč.

Z kontrol zahájených v roce 2016 ve všech penzijních společnostech byly do konce roku 2016 ukončeny kontroly u 3 penzijních společností, u kterých bylo zkontrolováno 127 smluv

o doplňkovém penzijním spoření a penzijním připojištění případů s objemem poskytnutých státních příspěvků ve výši 1,7 mil. Kč.

Vzhledem k tomu, že část smluv byla pro účely vyhodnocování „rozdělena“ na základě hodnotících kritérií do více případů, je počet jednotlivých případů v případě této kontroly vyšší než počet kontrolovaných smluv.

Po vyhodnocení shromážděných podkladů ze tří již ukončených kontrol zjištěno, že

- ve 115 případech penzijní společnost vyplatila, resp. vyplácí dávku doplňkového penzijního spoření, jejíž součástí je státní příspěvek ve výši 1.351.369 Kč, v souladu se zákonem o doplňkovém penzijním spoření,
- v 15 případech penzijní společnost nezahájila výplatu splátek starobní penze na určenou dobu ve lhůtě stanovené zákonem, tj. do konce kalendářního měsíce bezprostředně následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byla žádost o výplatu předložena; starobní penze zahrnuje v těchto případech státní příspěvek v celkové výši 323.975 Kč,
- ve 2 případech s celkovým objemem státního příspěvku ve výši 37.420 Kč penzijní společnost nevyplatila dědici, resp. určené osobě jednorázové vyrovnání ve lhůtě stanovené zákonem, tj. do jednoho měsíce ode dne doručení písemné žádosti dědice, resp. určené osoby,
- v 1 případě nebyly splněny podmínky nároku na státní příspěvek a státní příspěvek byl poukázán penzijní společnosti ve výši 230 Kč neoprávněně.

Príslušná penzijní společnost státní příspěvek ve výši 230 Kč, který účastníkovi nepříslušel, v roce 2016 vrátila.

V návaznosti na uvedené vyhodnocení ministerstvo dále posoudí možnost zahájení správního řízení s dotčenými penzijními společnostmi ve věci porušení povinností stanovených zákonem o doplňkovém penzijním spoření v souvislosti s výplatou dávek.

V rámci kontrolovaných případů byly vyplaceny, resp. jsou vypláceny, následující dávky doplňkového penzijního spoření:

- 37 případů výplaty tzv. předdůchodu v rámci starobní penze na určenou dobu,
- 23 případů výplaty starobní penze na určenou dobu,
- 7 případů jednorázového vyrovnání vyplaceného účastníkovi doplňkového penzijního spoření,
- 2 případy jednorázového vyrovnání vyplaceného určené osobě,
- 1 případ jednorázového vyrovnání vyplaceného dědici.

3.2.4 Shrnutí kontrol v penzijních společnostech

V roce 2016 ministerstvo provedlo, resp. zahájilo, kontroly (včetně státního dozoru) u všech penzijních společností. Zkontrolováno bylo celkem 2.226 smluv o penzijním připojištění,

resp. doplňkovém penzijním spoření, na které byl vyplacen státní příspěvek v celkové výši 15.094.834 Kč.

Na základě provedených kontrol byl vrácen státní příspěvek v 668 případech v celkové výši 1.627.005 Kč (11 % z částky kontrolovaného státního příspěvku).

Nedostatky byly zjištěny v 1.935 případech (87 % z kontrolovaných případů). Z toho v případech, kdy bylo kontrolováno dodržování lhůt pro vrácení státního příspěvku (bod 3.2.1), byl státní příspěvek v 1.175 případech vrácen penzijními společnostmi po zákonné lhůtě ve výši 9.389.883 Kč a v 75 případech byl státní příspěvek ve výši 314.759 Kč poukázán penzijní společnosti neoprávněně. U kontroly dodržování povinnosti vrátit státní příspěvek (bod 3.2.2) byl státní státní příspěvek v 667 případech v celkové výši 1.626.775 Kč vrácen penzijními společnostmi po zákonné lhůtě v průběhu kontroly. V případě kontroly výplaty penze a jednorázového vyrovnání (bod. 3.2.3) nebyla v 17 případech výplata penze, resp. jednorázového vyrovnání, zahájena ve lhůtě stanovené zákonem a v 1 případě byl státní příspěvek ve výši 230 Kč poukázán penzijní společnosti neoprávněně.

3.2.4.1 Postihy za zjištěné nedostatky

Ministerstvo stanoví penzijní společnosti podle § 157 zákona o doplňkovém penzijním spoření ve správním řízení svým rozhodnutím penále ve výši 1 ‰ za každý den prodlení z neoprávněně poukázané částky státního příspěvku nebo z částek státního příspěvku, které nebyly penzijní společností použity ve prospěch účastníků penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, a nebyly v zákonném termínu vráceny ministerstvu. Penále lze stanovit nejvýše do částky státního příspěvku, ze které je počítáno, a zároveň pokud by vypočtená částka penále byla nižší než 500 Kč, ministerstvo penále nestanoví.

Pokud penzijní společnost poruší jiné povinnosti podléhající státnímu dozoru ministerstva a takové porušení naplní skutkovou podstatu správního deliktu, ministerstvo uloží penzijní společnosti podle § 160 zákona o doplňkovém penzijním spoření pokutu do 20 mil. Kč. Při určení výměry pokuty se přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

Zahájení správních řízení ve věci uložení penále za pozdní vrácení státního příspěvku, popř. uložení pokuty za správní delikt, kterého se penzijní společnosti mohly dopustit tím, že nevrátily státní příspěvek ve stanovených lhůtách nebo nevyplácí, resp. nevyplatily, dávky v souladu se zákonem o doplňkovém penzijním spoření, bude předmětem dalšího postupu ministerstva.

Přehled výsledků kontrol je uveden v následující tabulce:

v Kč

Předmět kontroly	Dodržování lhůt pro vrácení st. příspěvku	Vrácení státního příspěvku	Dávky v doplňkovém penzijním spoření	Celkem
Část zprávy	3.2.1	3.2.2	3.2.3	
Částka kontrolovaného státního příspěvku	9 905 221	3 476 849	1 712 764	15 094 834
Počet případů	1 199	900	127	2 226
St. příspěvek vyplacený v souladu se zákonem	9 590 462	1 850 074	1 712 534	13 153 070
Počet případů	1 124	233	126	1 483
Státní příspěvek k vrácení	0*	1 626 775	230	1 627 005
Počet případů	-	667	1	668
Vrácený státní příspěvek	-	1 626 775	230	1 627 005
Počet případů	-	667	1	668

* Ve všech případech, kdy penzijním společností vznikla povinnost vrátit státní příspěvek, byl státní příspěvek před zahájením kontroly vrácen ministerstvu.

4 Správní řízení

Jak již bylo uvedeno výše v částech věnovaných postihům za zjištěné nedostatky, ministerstvo, pokud zjištěné nedostatky naplní skutkovou podstatu správního deliktu, uloží stavebním spořitelnám nebo penzijním společnostem pokutu, přičemž při určení její výměry přihlédne k závažnosti správního deliktu, zejména ke způsobu jeho spáchání a jeho následkům a k okolnostem, za nichž byl spáchán.

Pokud se nejedná o správní delikty, tak ministerstvo podle § 16 zákona o stavebním spoření v případě porušení podmínek stanovených tímto zákonem uloží stavební spořitelně vrátit část, případně celkovou částku vyplacené státní podpory, přičemž částku státní podpory uloženou k vrácení do státního rozpočtu vybírá a vymáhá ministerstvo.

Dále může ministerstvo podle § 157 zákona o doplňkovém penzijním spoření penzijní společnosti, která porušila tento zákon v souvislosti s poskytováním nebo vrácením státního příspěvku, uložit ve správním řízení opatření k nápravě zjištěného nedostatku odpovídající povaze porušení a jeho závažnosti. Ministerstvo je také oprávněno stanovit penzijní společnosti, jak již bylo uvedeno, ve správním řízení svým rozhodnutím penále a může také uložit penzijní společnosti pořádkovou pokutu do 5 mil. Kč za nesplnění povinností souvisejících s výkonem dozoru (např. za neposkytnutí potřebné součinnosti).

4.1 Správní řízení se stavebními spořitelkami

Ministerstvo v roce 2016 ukončilo správní řízení, která byla zahájena v roce 2015 se všemi stavebními spořitelkami ve věci možného porušení povinností stanovených zákonem o stavebním spoření, kterého se stavební spořitelna mohla dopustit tím, že v souvislosti s přechodem práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v důsledku úmrtí účastníka stavebního spoření připsala na účet účastníků stavebního spoření – nabyvatelů práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření, případně vyplatila účastníkům stavebního spoření – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření státní podporu za určité kalendářní roky v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem o stavebním spoření. Správní řízení byla zahájena ve věci státní podpory v celkové výši 1.604.001 Kč. Ministerstvo uložilo stavebním spořitelnám vrátit státní podporu v celkové výši 920.597 Kč.

V souvislosti s výsledky kontrol stavebních spořitelen provedených v roce 2016 podle kontrolního řádu budou po posouzení závažnosti správního deliktu případná správní řízení ve věci uložení pokut za správní delikty zahájena v 1. pololetí roku 2017.

Pro úplnost uvádíme, že ministerstvo v návaznosti na výsledek provedených „kontrol od stolu“ (viz též bod 2.2.3) počátkem roku 2017 zahájilo správní řízení se všemi stavebními spořitelkami ve věci možného porušení povinností stanovených zákonem o stavebním spoření, kterého se stavební spořitelna mohla dopustit tím, že v souvislosti s přechodem práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření v důsledku úmrtí účastníka stavebního spoření připsala na účet, případně vyplatila účastníkům stavebního spoření – nabyvatelům práv a povinností vyplývajících ze stavebního spoření státní podporu v rozporu s podmínkami stanovenými zákonem o stavebním spoření

4.2 Správní řízení s penzijními společnostmi

V roce 2016 ministerstvo v návaznosti na kontroly, které byly provedeny u penzijních společností v roce 2015, vydáním příkazů stanovilo penzijním společnostem v 328 případech povinnost platit penále v celkové výši 682.391,52 Kč.

V souvislosti s výsledky kontrol penzijních společností ukončených v roce 2016 budou po posouzení závažnosti správního deliktu případná správní řízení ve věci uložení pokut za správní delikty ministerstvem zahájena v 1. pololetí roku 2017. Zároveň budou postupně v průběhu roku 2017 ministerstvem zahájena správní řízení ve věci uložení penále za nedodržení zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku.

5 Závěr

Kontroly (včetně státního dozoru u penzijních společností) provedené v roce 2016 u stavebních spořitelů a penzijních společností byly ministerstvem v rámci jeho působnosti zaměřeny na dodržování povinností kontrolovaných osob v souvislosti s poskytováním státní podpory stavebního spoření a státního příspěvku penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření, které jsou poskytovány na podporu těchto produktů ze státního rozpočtu. Kontroly byly cíleně² zaměřeny na oblasti s potenciálně nejvyšší možností vzniku rizika, že by státní podpora a státní příspěvky mohly být použity v rozporu s účelem stanoveným příslušnými zákony nebo byly kontrolovaným osobám vyplaceny neoprávněně a měly být vráceny ministerstvu. Tím je současně dosahováno i preventivního účinku kontrol, když kontrolované osoby na základě kontrolních závěrů přijímají konkrétní opatření k nápravě zjištěných nedostatků, což se následně projeví nejen v kontrolovaných případech, ale i v dalších obdobných případech přímo nesouvisejících s danou kontrolou.

Výsledky kontrol provedených v roce 2016 u stavebních spořitelů v případech, kdy nebyla státní podpora poskytnuta v souladu s podmínkami zákona o stavebním spoření, neprokázaly systematické pochybení u některé ze stavebních spořitelů, které by vedlo k zásadnímu porušování povinností, které jsou jim stanoveny zákonem o stavebním spoření.

Provedené vyhodnocení výsledků jednotlivých kontrol odhalilo zejména pochybení stavebních spořitelů plynoucí převážně z faktu, že ne vždy mají stavební spořitelny dostatek informací, aby mohly beze zbytku dostát svým zákonným povinnostem (např. z důvodu neznalosti údajů podléhajících bankovnímu tajemství o dalších smlouvách o stavebním spoření účastníka stavebního spoření).

V případech, kdy byla státní podpora vyplácena v souvislosti s poskytnutím úvěru ze stavebního spoření, bylo při kontrolách pouze v jednom případě zjištěno, že státní podpora připisovaná na účet účastníka stavebního spoření do konce doby spoření, byla vyplacena stavební spořitelnou v rozporu s podmínkami zákona o stavebním spoření. V tomto případě zároveň stavební spořitelna porušila povinnost kontrolovat, zda byly splněny podmínky pro výplatu státní podpory účastníkovi stavebního spoření; v této souvislosti ministerstvo dále posoudí možnost zahájení správního řízení.

U penzijních společností výsledky kontrol v případech, kdy penzijní společnosti nedodržely své povinnosti stanovené v zákoně o doplňkovém penzijním spoření v souvislosti s poskytováním a vrácením státního příspěvku, neprokázaly systematické pochybení u většiny penzijních společností.

Provedené vyhodnocení výsledků jednotlivých kontrol odhalilo u některých penzijních společností porušení jejich povinností plynoucí zejména (jak penzijní společnosti uváděly ve svých zprávách o odstranění zjištěných nedostatků) z důvodů nedostatečného, popř.

---

² Ministerstvo využívá analytickou metodu vytěžování dat obsažených v informačních systémech stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření s cílem získat potenciálně užitečné údaje a informace k provedení kontrol (tzv. data mining).

chybného, nastavení vlastních informačních systémů. To se projevilo v případech kontroly dodržování zákonných lhůt pro vrácení státního příspěvku a kontroly dodržování povinnosti penzijní společnosti vrátit státní příspěvek. Další pochybení penzijních společností v ostatních případech jdou zejména na vrub osobních chyb jednotlivců nebo opět faktu, že ne vždy mají penzijní společnosti dostatek informací (s ohledem na bankovní tajemství, popř. ochranu osobních údajů), aby mohly beze zbytku dostát svým zákonným povinnostem.

Výše uvedenému nasvědčuje i relativně vysoké procento zjištěných nedostatků u penzijních společnostech, byť částečný vliv má i cílený výběr kontrolovaných případů.

Výsledky provedených kontrol budou ministerstvem využity zejména pro zpracování návrhů potřebných legislativních změn, jako podklady pro provádění změn v informačních systémech stavebního spoření a doplňkového penzijního spoření a v neposlední řadě i ke změnám metodiky výkonu dozoru u stavebních spořitelích a u penzijních společností s cílem zajišťovat co nejlepší správu státní podpory stavebního spoření a státního příspěvku penzijního připojištění, resp. doplňkového penzijního spoření.

Stavebním spořitelním a penzijním společnostem by výsledky kontrol měly sloužit zejména jako zpětná vazba ke zlepšování dodržování povinností, které jim ukládá zákon o stavebním spoření, resp. zákon o doplňkovém penzijním spoření a zákon o penzijním připojištění.